Říma zplozenci.

Historický r

—od—

ALFREDA MEISNERA.

Novicka Marcelina.

—I—

Přibližuje-li se cestující, ubírající se po hlavní silnici z Prahy k Teplici, k místu, kde Ohře do Labe vtéká, bývá zvláštním pohledem překvapen. Až dosud vedla jej cesta rovinou, částí oné nížiny žírné, v nížto dle nejstarších podání naši praotcové nejprvé se usadili. Nekonečné lány rolí, jen spoře háji a stromovím tu i tam porostlé, vesnice daleko od sebe vzdálené. V levo viděti neustále na kraji obzoru vrch zvláštního tvaru. Zcela osamotněle vypíná se mohutně z roviny, podobný zploštělému zvonu; na temeni jeho leskne se kostelíček na míle zdáli viditelný. Toť svatojiřský vrch, posvátný Říp, posvátný proto, poněvadž na úpatí jeho praotec náš Čech někdy bydlíval. Tuť vystupuje před cestujícím v dáli řada vrchů tak zvláštního, ba možno říci nikdy nevídaného tvaru. Jest to řada jednotlivých kůželů, z nichžto každý sice pro sebe, avšak přece tak říkaje souměrně k svému sousedu přiléhá. Tato řada kůželů neb obrácených nálevek, podobající se řadě piramid a upomínající na rovinu Oylskou a Gyzeh, jest české středohoří, táhnoucí se od Mostu k Ousti nad Labem.

Tato řada vrchů jest rozhraním jazykovým, jižně až k těmto vrchům sáhá jazyk český, český mrav a zpěv; severně od nich sídlí Němci.

Tam kde bahnitá, kalná Ohře v hlubokém korytu širokým obtéká k Labi se blíží, kteréž u Litoměřic dosáhne, leží v úrodné rovině klášter Doxy (Doxany), "slavné Doxy" kronikářů, někdy klášter Premonstrátek, největší to statek duchovní v Čechách. Klášter tento byl jeden z nejstarších; již roku 1174 za krále Vladislava požíval velké slávy. Ráz původní stavby zastřely věky pozdější zcela, spatřujeme nyní jen obromné, mezi sebou spojené jednopatrové čtverhrany s mnohými řady oken, v nejjednodušším slohu osmnáctého století, z jichžto středu mohutná kopule chrámová vyniká, obstoupena několika věžmi. Od samého kláštera rozkládá se velkolepý park se řadami staletých stromů, někdy dle mody rokokové přistřižených, s vodotrysky, jeskyněmi, altány a zelenými trávníky. Arciť zašla tato nádhera během času, tak že nyní jen její zbytky pozorovati jest.

V tom čase, v nějž naše vypravování padá, zmírnil se počet nevěstKristových, které tuto ohromnou budovu obývaly, již značně; byloť jich asi půl sta. Však v prelatuře ke klášteru přiléhající bydleli mniši, prelát doxanský totiž se šesti duchovními, kteří, jak se říkalo, *"pro administratione divinorum"*, k správě duchovní, v skutku však k správě hospodářské tohoto ohromného majetku ustanoveni byli.

Toto společné bytí upomíná skorem na pověstné dvojité kláštery v středověku, zde však se to takto mělo: Klášter Doxanský měl tu zvláštnost, že řízení jeho se úplně v mužských rukou nalezalo. Dříve zastávalo několik spovědníků, mnichů premonstrátských, podřízených převorovi, bohoslužbu v diécezi a navštěvovali školy. Během času byl převor na prelát povýšen, jeptišky ale daly se — buďsi z pokory a prosté dobrosrdečnosti, buď z nedostatku náhledů — svésti, celou hospodářskou správu statků a nakládání s jistinami klášterními na pana prelát vznésti. Od těch dob byl prelát neobmezeným pánem na Doxanech, jenž neměl nic jiného na práci, než své příjmy zlepšovati, jeptišky, jichžto počet poznenáhla zmenšoval, zkracovati, své robotníky dříti a důchody dominia s urozenými hosty a sousedními přáteli promarniti. Protož nechybělo nikdy v Doxích hostí, lavících se hrou v kuželky, v míč, honbou a jídlem a pitím.

Den 18. března 1782 chýlil se k večeru. Ponejdříve slunce protrhší mračna, ozářilo širou rovinu a zahalilo v poslacující polosvit bizarní, částečně ještě osněženou řadu pyramid, počínající kuželem zdobeným zříceninami Hasenburku, končící mohutnou Milíčovkou.

Na silnici hrčel polokrytý kočár, v němž dva páni seděli. Jeden byl v čubu, druhý v lehčí kožich zahalen, oba měli černé, třírohé promovaně klobouky v obličej vtlačeny, neboť vítr byl velmi studený. Starší obou, ne zcela třicátník, vysokorostlý, byl statně, vanečené postavy. On byl rázu oněch rakouských šlechtických rodin, kteréž sdružujíce se na zdravém vzduchu, svykli jsouce hrubě a silně stravě, v rekovně, kostnaté postavy vyrůstají.

Obličej jeho měl kulaté, měkké tahy, výraz jemný, lidumilný, ba melancholický.

Byl to rakovnický krajský hejtman, František Filip, hrabě Kolovrat-Krakovský, syn staříčkého, ve Vídni přebývajícího ministra obou stoln[illegible]ské kanceláře české i dvorní komory.

Průvodce jeho byl mladší, čítal nejvýše 26 let. Byl výrazných, byť i ne pravidelných tahů. Směle jiskřily se temné oči jeho zpod úzkého obočí, jeho obličej, zdobený barvou mládí, zračil pevnou vůli a záhy dobytou samostatnost, jejíž ale úsměv přívětivý, jak mile kolem rtů jeho pohrával, rázem zjemnil a proměnil. Světlohnědý vlas jeho byl napudrován, vzadu, více k k pohodlí než ku okrase stužkou svázán, v předu pak splýval v nahodilých kadeích po skráních. Tento mladý muž byl krajský komisař Victor baron Ebenstein. Krátce sice teprv úřadníkem, dovedl toho přece se vyznamenati a pozornost svých představených k sobě obrátiti. Obzvláště hrabě, jeho představený, důvěřoval neobyčejně v něho nějen pro povahu nýbrž i pro nadání a obcoval s ním co s přítelem.

Rok, v němžto naše vypravování počíná, byl pro Rakousko rokem velikého pohnutí. Josef II. nastoupil samostatně vládu. Od června minulého roku vešla tak zvaná "rozšířená censura" v život, nebo jinými slovy: tisk byl svoboden. Toleranční patent zrušil nehodné poměry, poroba přestala v zemích uherských. Tyto úkony nesmírného dosahu, které od všech přátel pokroku a osvěty v Evropě s jásáním uvítány byly, které velebili ti, kteří nimi osvobozeni byli, tyto úkony vystrašily stoupence pověry a libovlády a naplnily je nevolí, ba vztekem— —

Vyšelť také dne 20. prosince 1781 císařský vlastnoruční list, pro duchovenstvo strašlivé vánoční překvapení, následujícího obsahu:

"Po uvážení, že oni duchovní řádové mužského i ženského pohlaví, kteří jen v rozjímání žijí, k dobrému lidské společnosti ničím patrným nepřispívají, ustanovil jsem se na tom, ony kláštery, které ani vyučováním se neobírají, nemocně neobsluhují aniž v studiích nevynikají, vyzdvihnouti. Bylo českorakouské kanceláři nařízeno, aby v těchto zemích takovéto kláštery vládními komisary vyzdvihnouti a jich jmění a příjmy, jako se u jezovitů stalo, převzíti dala; jednotlivým osobám takových řádů mají býti výplaty ustanoveny a jim ponecháno býti, zdaliž od slibů osvobozeni býti aneb do jiného kláštera vstoupiti chtějí. Rozkázal jsem své kanceláři atd., atd.

Čtenář asjisté již uhodl, že tito oba úřadníci za příčinou právě uvedeného císařského listu do kláštera Doxanského se ubírali. Měliť klášteru konec jeho oznámiti, jeho majetek sepsati a jmenem státu v něj se uvázati.

Po delší chvíli byli oba páni ve voze mlčeli; hrabě hleděl přísně a nevrle, a také Ebenstein, který byl dříve jen krátké odpovědi obdržel, umlknul a zahánělsi myšlenkami dlouhou chvíli. Myslel na Prahu, na právě minulý masopust a na plesy v Buchenfeldském domě, na nichž byl mnoho s krásnou Adrienou Vürthovou tančil. Ach, jak náhle se rozplynuly tyto lásky sny. Adriena, ta krásná Adriena, kteráž jej dle zdání tak ráda poslouchala, kteráž jej tak nápadně vyznamenávala, následovala na konec masopustu hraběte Raunkircha k oltáři a zmařila tím celý svět luzných představ v nichž on žil.

Pryč s těmi zpomínkami! Pohledl vzhůru, tváře jeho se zčervenaly, i předsevzal si, nemysliti více na toto ponížení. A hbitě zanesla jej jeho mladistvá obrazotvornost v skvělá města oblaková, předváděla mu nové štěstí, nový svobodný život.

V tom zatočil kočár do stromořadí, starožedé městečko objevilo se v nejistém světle večerním a hrabě pravil nevrle:

"Zde leží Doxy! Přál bych si, aby zítřek a pozejtří byly již pryč a náš úkol vykonán."

"Práce bude asi rozsáhlá, neboť majetek klášterní jest veliký a rozličný.—"

"Toť by bylo to nejmenší!" zvolal hrabě. "Avšak to nepříjemné tohoto úředního výkonu! Pomním li na spoustu žalob a obžalob jimiž nás obsypají —"

"Ty nutno nám jako nepříjemné počasí snášeti," zvolal Ebenstein. "Mám za to, že začte z příliš temné strany tu vše bráti, pane hrabě. Naše poslání nespůsobí ani toho nejmenšího úkoru a jest k dobru celku. K čemu jsou také kláštery, k čemu jsou v nich ty řády které nikomu neprospívají a jen na útraty lidské společnosti život svůj tráví? Řády, nezabývající se ani školami ani ošetřováním nemocných, jsou v našich dobách zajisté jen obtížným zbytkem stříbrného věkým. Což může býti spravedlivějším, než vyzdvihnouti je; ta ubohá stvoření zde vnitřku musí sama nahlednouti, že jsou nejnepotřebnější tvory na božím světě. Nerozumné vychování, nezřízená nábožnost, zoufání nad světem i vlastním osudem přivedla je sem, řehole klášterní je drží; avšak jsem toho přesvědčení, že sebe kratší pobyt je pomůže, a že si přejou vybaviti se a místa, kde nesvornost, nepokoj a duchomorná dlouhá chvíle panuje. Všecky tyto nešťastice mohou nyní opět lidmi býti. Kolik z nich uvítá nás co posli míru. A není celá sebevědomá část lidu na straně vlády? Když císař po prohlášení svého ustanovení do divadla vstoupil, — bylť jsem tehdáž ve Vídni a svědkem toho — uvítán s jásotem, jako by byl vítězství dobyl. Ne, ne! Tento úkon může sice několik před světlem se skrývajících sov mrzeti, poněvadž je z jich, hnilobou zapáchajících doupat vyhání, avšak všickni osvícenější vlastenci musí se nad ním zaradovati."

"Vy béřete tuto věc co mladík v uvážení," odpověděl hrabě, "Především jest vzdělanost v naší milé vlasti na velmi nízkém stupni, a sice na tak nízkém, že náš lid ve svých mnišich a jeptiškách svaté spatřuje, a kláštery za domy má, v nichž člověk svatým státi se může. Jak pak jest tomu dlouho, co nedusí nás kouř a čoud upalovaných kacířů a čarodějnic? Jak dlouho tomu, co hrůzy tortury odstraněny jsou? Především jest zde celý voj popů, kteří reformami císaře vyzváni, proti nám, vykonávatelům jeho vůle, se zapřísáhli, na nás jako zákeřníci číhají, jak by nás polapiti a zničiti mohli. Vy jste mluvil o sovách, milý Ebensteine. Ano, nám jest podstoupiti boj se sovami, a tu nezapomínejte, že tento druh ptactva ostré drápy a pevně zobany má, a že mnohému se zle vedlo, když se odvážil vybírat soví hnízdo....."

Počínalo se stmívati. Vůz zajel do úzké ulice a třásl silně cestujícími po nerovném dláždění. Čím dále jeli, tím více značilo se malé městečko. Malá stavení, ze dřeva a hlíny stavěná, krytá buď šindelem buď slamou, s malými okny a dveřmi táhla se dlouhou ulicí. Náměstí samo bylo taktéž podobnými domky obstoupeno a v jeho středu nalezala se louže, u níž socha svat. Jana Nepomuka stála.

"Nous y sommes!" pravil hrabě rozmrzele zívaje.

Mezitím dohonili dva vozy, v nichž několik podřízených úředníků a sluhů jelo, vůz hraběte a všecky tři zastavily před jednopatrovou hospodou. Nad touto neobyčejnou návštěvou udiven, vyšel hostinský sám v ústretý. Byltě osoba odporného obličeje, držel lojovou svíčku v mosazném svícnu a vítal příchozí pokornými poklonami.

"Dobrý večer, Kupko," můžeme u vás všichni bydleti!"

"Jest mi sice opravdu líto, že vaše milost svůj příchod aspoň o den dříve neoznámila," odpověděl hostinský. "Byl bych dal pokoje vyvětrati a vytopiti. Na štěstí jest ale všechno prázdno."

Na to doprovodil hostinský hraběte a Ebensteina po širokých schodech do dvou starožitným nábytkem opatřených světnic, jichžto holé zdi a chatrné podlahy velmi smutný dojem působily.

"Podomek hned notně zatopí", pravil hostinský, ukázav na veliká zelená kachlíková kamna, která oba pokoje vytápěla. "A má sestra Kateřina postará se také dle svých sil, aby pánům chutnou večeři připravila. Směl bych se snad ptáti, zda-li pan hrabě nás delší návštěvou poctí?"

"Snad jeden neb dva dni zdržíme se v Doxanech", odpověděl hrabě Kolovrat.

"Totě věru pěkné!" odpověděl Kupka. "Toť se mohou Doxany radovati. Velectěný a milovaný pan krajský a zde náš anděl strážce v lonské povodni — šlechetný lidumil pan baron Ebenstein, který tak mnohému život a statek zachoval — toť jsou pro Doxany vítaní hosté!"

I odběhl, aby vše což zapotřebí, nařídil.

"Bože, jak jest mi tento člověk protivný", pravil hrabě, a počal se ze svých cestovních šatů svlékati. "Jeho nekonečná ochota, jeho fariezejská pokora a lichocení, nimž neustále obtěžuje, musí jej každému odporným učiniti. — Abych nezapomněl, milý Ebensteine, jest nám co nejpřísněji nařízeno úplné tajemství co do služby zachovati! Ať nikdo z našich lidí ani slovem nevyzradí, za jakou příčinou se zde zdržujeme. Na vše, co se bude díti, jest zítra času dost." —

Mezitím byl se hrabě svlékl, vzal na se župan, který mu byl sluha přinesl a rozložil se na pohovce, aby si po přestálé cestě pohovil.

Dlouho to však nemělo trvati. V místečku příchodem tří vozů vše pobouřeno.

"Věřte mi," pravil mydlář, jehožto dům naproti Kupkově hospodě se nalezal, k sousedu kramáři, "příchod pana krajského má jakousi hroznou příčinu. Na zítřek v devět hodin jest sezení obecného výboru ustanoveno—to souvisí s tím—to se zajisté naše město nějakou strašlivou novinu dozví."

"Vy přece snad nemyslíte, že by snad klášter— — —?" šeptal krejčí, aniž by mohl domluviti.

"Ba že! budete vidět! Klášter jest již dávno v nebezpečenství. Nyní uhodila jeho poslední hodinka!"

"Ne, to nemůže být, to by bylo ohromné neštěstí pro Doxany!" zvolal tkadlec. "Tak staroslavný klášter, tolik set let starý, toť ne může být ani možno."

"Stará Votýpková", počala jedna ženě a myslila na skorem stoletou stařenku, o níž lze potvrditi, že umí prorokovat, "stará Votýpková, která v mé chalupě bydlí, měla již před třemi nedělmi sen o tom, že na Doxany veliké neštěstí čeká. Ona viděla všecky svaté, jež v klášterním kostele nad oltářem vymalováni jsou, jako živé na jednom místě státi, ale ne aby se byli radovali, to, to, oni byli smutni a vypadali jako by se hněvali, jejich šaty byly poskvrněny, některý z nich měl hůl v ruce, jako by se chtěli vystěhovati!—"

"O toť jest strašlivé znamení!" dokládala jiná žena, pozvednuvši prst do výšky. "Svatí, kteří jen slavně odíni se zjevují, viděti smutně a v poskvrněných šatech, to znamená bídu, rozbroje — a hlad!"

Tak to chodilo od úst k ústům.

Příchod hraběte nebyl ani sám o sobě nic obzvláštního ani nic všedního, avšak jeho průvod, který před tím nikdy s ním nebyl, byl nápadný. Ale i tento průvod nemohl toho býti příčinou, že celé městečko jako rázem bylo zbouřeno, a že hned jeden druhé mu vypravoval:

"Císařští přijeli za tou příčinou do Doxan, aby vyzdvihli klášter premonstrátek."

Zajisté bylo již tajným způsobem něco sděleno a nějaké pokynutí učiněno.

Hrabě Kolovrat, navečeřev se, rozmlouval se svým mladým přítelem. Tu asi v 9 hodin vstoupil sluha hraběte do síně a oznamoval, že si páter Bonaventura, zpovědník doxanského kláštera, přeje hraběte navštíviti.

Návštěva tato přivedla hraběte do rozpaků.

Roz vyšlel se několik okamžiků i rozkázal pak sluhovi, pátera předpustiti; a obrátiv se k Ebensteinovi, pravil rozmrzele přidušeným hlasem:

"Co mám činit? Jest-li toho pátera předpustím či-li nic, bude výsledek asi totožný. Prosím vás, nechte mne na okamžik samotného."

Sotva že baron Ebenstein do vedlejšího pokoje zašel, vstoupil zpovědník jeptišek kláštera Doxanského.

Páter Bonaventura byl padesátník, jehož vykrmené tělíčko o výbornosti klášterské kuchyně a sklepů svědectví vydávalo. Byl svým bílým habitem tak obepnut, že se dalo mysleti, že knoflíky a švy každou chvíli popraskají. Černé a bíle prubovaný nákrčník objímal silnou turovitou šíji, hlava jeho byla velká a až k sporým vlasům šinělá zarudlá. Při vší té zavalitosti nedalo se přece upříti, že jeho silně rysy jistou dráždivost naznačovaly, kdyby i jeho oči méně živě, ostře a jaksi zlovolně se leskly.

"Excellenci!" pravil silným a zvučným hlasem, pokorně se hraběti přibližuje, "jest mi velice za odpuštění prositi, že ještě v tak pozdní hodině obtěžuji.— Přicházím z rozkazu důstojného pana preláta doxanského a velebné paní abatyše, abych co nejponíženěji oznámil, že mezi nábožnými obyvateli tohoto místa znepokojující pověsti kolují. Jak se pravdě podobá, jsou tyto pověsti zcela beze vší podstaty; avšak v těchto pohnutých dobách, v kterých všickni dobří katolíci jen s bázní na svá lůžka se kladou, nevědouce jaký nový žal nejbližšího rána naší drahou, trpce zkoušenou matku, svatou církev, zastihne — v takových dobách jest to zajisté moudré a užitečné, všechny možné bludy zameziti."

"Prosím abyste se držel věci," odvětil hrabě pevně sice, avšak se vší zdvořilostí. "Můj čas jest mi krátce vyměřen."

"Jsem velice nad tím zarmoucen," pravil páter Bonaventura, "že návštěva pana hraběte, která za jiných okolností velikou radost působila by, nyní k těm nejnesmyslnějším obavám podnět dává. Tisícijazyková fáma tvrdí na jisto, že vyzdvižení zdejšího kláštera jest— —"

"Nejlépe jest lidi nechat mluvit", vytrhl jej hrabě. "Neníť naší věcí, všechny kolující pověsti napravovati."

"Vždyť to stojí jen j e d i n é slovíčko," šeptal páter Bonaventura tonem největší skromnosti.

"Od nějakého času," odvětil hrabě úplně klidně, "koluje tato pověsť zajisté již několikráte v Doxanech. Zajisté není to dnes ponejprv, co lidé si to vypravují."

"Přece, přece, vaše Excelenci!" odvětil hbitě duchovní s ohnivým zápalem. "O něčem takovém nezdálo se ani našim bodrým občanům. Zde by to ani nikomu nešlo do hlavy, že by se mohlo státi, aby zdejší klášter mohl vyzdvižen býti. Nejméně možno bylo by však mysleti, že by tak ohromná rána proti zdejšímu klášteru chystána byla v těch dnech, v nichžto Vídeň příchod svatého otce očekává, a tisícové nábožných po cestách, po kterýchž svatý otec se ubírá, na jeho požehnání čekají. — — Pane hrabě, náš lid jest velmi nábožný, ale on jest též nad míru chudý. Klášter jest útočištěm hladových a nahých. Neúroda a krupobití nedalo by se porovnati s tím neštěstím, jímž by zdejší krajina postižena byla, kdyby klášter měl býti vyzdvižen. Toť jsou sice jen přednosti kláštera, vztahující se k tělesnému blahu zdejších obyvatelů. — Největší váha především na ně naplněné nenávisti a záštím proti všem novotám. Jezovité jsou zahnáni, jich strýcové ale jsou zde, a duch jejich žije dosud. Věřte mi, Ebensteine, všickni jsou proti nám na straně kněží, a všecky psy celého městečka by proti nám vyštvali. — Bojím se, bojím, císař zná stávající poměry osvěty, nebo lépe řečeno temnoty, přilil málo, anebo opovrhuje nimi ve svém vznešeném názoru."

"O jen důvěru! jen důvěru!" zvolal hbitě Ebenstein a uzardělýma tvářema. "Já patřím na to takto: Kníže, kterýž byl po dlouhý čas všechnu píli vynaložil, aby již pod zrakoma své matky vládě schopným se učinil, dostoupil trůnu. On chce veliké záměry, jichžto zárodky až dosud v nitru jeho ležely, uskutečniti. On jest stoupenec pokroku, pokroku pravého, jejž celý vzdělaný svět uznává. Pak-li nyní neměli bychom očekávati zlatých časů, kdy pak jindy? Jeho plán jest pro mnohé nepřehledným, avšak každý musel sobě říci, že ten, kdož tento plán si sestavil, jej také prohlídne. Mohutné překážky staví se v cestu, nic nezraje před časem, nutno tudíž dočkati času. Josef jest vzorem vladaře! Pomyslemež si jej na trůně, z něhož dvacet a několik milionů lidí přehlídnouti musí, lidí, jichžto smýšlení, poměry, osobní zájmy tak rozličná jsou a tak často jedny s druhými v odporu stojí. Všem se nemůže zavděčiti, ale mnohým se zavděčí. Vzdělanci a osvícení, my, jeho služebníci především musíme sestoupiti se kolem jeho zásad, a je jako nějaké svaté palladium i svými životy hájiti! Pakli tak učiníme, dostoupíme prahu nové, veliké, mocné doby! Pakli tak neučiníme — pak arci nepostoupíme dále, pak ale jest i nad světem vysloven ortel. A pak jsme také takového krále hodni, jakého Jupiter někdy žlahám dal."

(Pokračování.)

Mistr Sochýtek.

Malomlýnský obrázek od Bohuslava Čermáka.

(Pokračování.)

Jest po žních, na lukách se sečе druhá otava a jako dříve zlaté klasy, plní vozy libě páchnoucí tráva. Neuvidíš ani roubu ani srpu v rukou dívčích, na plecích jejich trčí hrábě, na šatu visí vlákna otavy. Je již dávno po Jetřichovském posvícení, ale dosud žije Truhláb a bude až do živestek. Tak to bývalo a je snad dosud. Šochýtek pracuje sice všední dny pilně, ale ve svátek vyhledá Mráčka a oba jdou, aniž by si slova řekli, rovnou cestou na Truhláb. Mařenka tam bývala téměř vždycky, poměr její s mistrem se jaksi ustálil. Sedávali spolu, popíjeli, zatančili si a odcházeli vzdor úklebným posuňkům Tomšovým pospolu domů. Za to může se také Mařenka vykázati pěknými šátky, čistou obuví, polohedvábnou suknicí a no dokonce stříbrným prstýnkem před svými družkami. Když na ni doléhali, kdo je tak štědrý, říkávala: "Kdož — Můj milý." Podivno, že hádají toho onoho z chasy a přece vždy míjí pravého, neboť Tomeš, ač měl na mistra notně s vrchu, neřekl ničeho, Zdál se míti své příčiny. Také z celé hořejší čtvrti blatenské, v níž Šochýtek bydlil, neměl nikdo o mistrových záletech ani tušení. Jednak se to dalo vysvětliti tím, že se Šochýtek Blaťáků stranil, odcházeje buď do šenkovny, kam nechodívali, neb do pokojíku hospodské, kde byl před cizími zraky kryt. Jednak chránilo jej přátelství Mráčkovo, ač mu dosti draze přicházelo, před sebe menším podezřením.

Avšak nic nedá se na dlouho tajiti, o tom se přesvědčil pan mistr a sice se strany, na níž ani nepomyslil. Na druhé straně města jest za malým potůčkem, přes který městek vedl, zrovna proti čtvrti blatenské jiná čtvrť řečená "Hejčar". Obyvatelé této čtvrti známi jsou pro svou nepokojnou povahu co chytráci, zvláště ale jako veselé kopy. Vždy proti obci a slavné radě, dělajíť si z toho čest, míti své vlastní mínění, ať si již jakékoliv. Činí to z jakýchsi zastaralých tradic své samostatnosti, zvláště ale z neudelatelné náklonnosti, činiti vše směšným, co nepochází z jejich středu. Koupila-li obec novou stříkačku, smál se celý Hejčar, že se do ní napřáhne slavná rada, protože obec nemá vlastních koní; jednalo-li se o dláždění, litovali krásné husí pastvy; dostal-li policajt nový oblek, tvrdí, že je z "pálmistrova" šupanů neb farářovy kšeriky. Tak vždy a o vše brousili svůj vtip. Jinak stáli vždy k sobě, o volbách měli svou zvláštní kandidátní listinu a lze, jediný majetek obecní, považovali za svůj a také dle toho v něm řádili vzdor hajným a celé radě, ba ostatní město bylo jim tak ledajakýs přívěsek Hejčaru. Panovala také proto obecná zášť mezi ostatním městem a touto čtvrtí, ale zvláště nenáviděli se s Blaťáky.

Uvedl jsem tuto okolnost, protože právě jakýs obyvatel této čtvrti, "dvojče", tak řečený pro nápadnou podobnost se starším svým bratrem, to byl, který Šochýtka a tichého požívání skoro milujícího vyrušil. Tyť, dobré kopy jako pouzý syn Hejčaru, stoval již delší čas Mráčka a tu ovšem přišel i na Šochýtka a jeho tajnou lásku. Dělal však, jakoby ničeho nepozoroval, ano spíše tak se choval, jakoby pannu Mařenku za přibuznou mistrovu měl. Mistr, který se rád zasmál a samu Mařenku viděli jej rádi u stolu. Jakoby mimo vrazil na nimi několikráte i do štulného pokojíčka hostinské, neb slovo šetrnost nebývalo nikdy v jeho slovníku. Bylo-li někde očekávat hvandu, nebyl nikdo vytrvalejší a obratnější, zde se ale jednalo o zajímavé tajemství a proto ta jeho laskavost k mistrovi a příteli Mráčkovi, proto ta pozornost k Mařence, jíž nalíval a zavdával a s níž, ač starý kozel, k nemalému obdivu mladší chasy zadasté i tančil. Najednou ale zmizel, trvalo to týden, čtrnáct dní a na Truhláb o "dvojčeti" ani slechu. Za to ale smál se celý Hejčar zamilovanému mistrovi a jeho slonu. Netrvalo to dlouho a mistr jda s prací pod večer uslyšel na ulici pekařského hocha, prozpěvujícího pronikavým hlasem následující sloku:

Však on to, Šochýtku,
Mráček poví,
že jsi dal Madleně
botky nový.
Šátek a suknici, pratdědeček
v Truhlabské hospodě na taneček.

Píseň, z níž sloka tato vyňata, byla dílo známého hejčarského písničkáře, který se skládáním živil a za sklenici piva a nějakou tu večeři, co kdo chtěl, napsal. Jak na našeho mistra sloka účinkovala, pochopí každý. Zprvu zaražen, byl najednou tak pomaten, že pádil domů, jakoby pod ním došky hořely. Doma pojala ho neobyčejná hněvů, no ženu nebyl s to ani pohlednouti, každé její slovo vykládal si v souvislosti s tajemstvím nyní prozrazeným, vše zdálo se mu býti narážkou. Byl zamyšlený a málomluvný. Na noc měl sny nepokojné, stále se vytrhoval ze snění. Tu se viděl s Mařenkou za měsíčné noci v zátiší parku pod kvitnoucími akacieami, však a blízké haltiny blýskalo mu dvě oči jako Tomše. Chtěl prchati, ale obeusky had ovinul se mu kolem těla, opletl ruce jeho a otevírajíc děsný jícen, chtěl jej kousnouti, když procitl? A zase seděl tiše doma vedle své ženy, když se lehce zaklepalo na okno a Mařenčina sličná tvář mezi květinami naň kývala. Chtěl vyběhnouti za ní, ale kostnatá ruka ženina uchopila jej a držela pevně. "Pusť," volal, "pusť mne!" Žena se ulekla a tím pevněji svírala jeho ruku. Vytrhl se jí a chtěl jí odstrčiti — v tom udeřila jej do obličeje. Roulitěn vrátil jí rána a tuhá mrtvola ležela u jeho nohou. Prchal do polí, daleko prchal, však každý kámen, každý strůmek, ba každý lístek trávy zdál se naň volati: "vrahu!" Probudil se těžce oddychuje, aby na novo trapnému snu v náruč klesl. Bylo již pozdě ráno, když vstal s pevným úmyslem, že se Mařenky odřekne.

Když ji ale odpálidne v tesné uličce za panskou hospodou potkal, zdála se mu tak krásnou a přívětivou, že nemohl, aby se s ní nezastavil. Když se rozcházeli zapomenul na své předsevzetí a tiskna ruku její řekl:

"Přijdete v neděli?"

"Ne. Budeme mít hosty."

"Tak? a tedy se ani neuvidíme?"

"Leda večer."

"Přišla byste tedy přece?" — myslil na Truhláb. "Však je to letos naposledy," dodal.

"Tam nebudu moci, ale—" rozpakovalo děvče.

"Co myslíte tedy?"

"Máme na zad zahradu, otevru vám vrátka."

"A nebývá na zahradě nikdo?"

"Tomeš hlídává, ale v neděli bude pryč."

"Budete moci brzy přijíti?"

"Nevím — ale k desáté jistě."

"Sejdeme se tedy?" —

Děvče kývlo hlavou a čtverálivě se usmívajíc, odběhlo. Mistr byl opět blažen. Vše přicházelo mu zase šarovně a krásně, na osudnou sloku ani neapomněl. Za to si přišti večerní schůzku co nejvůdněji představoval. Což on znal dobře zahradu. Byl tam starý dřevěný altán, skrytý v stromoví. Uvnitř byl latkový stůl a židle a lavička z prouti. Tam usedneme, myslil, nerušeni ani měsíčním svitem ani tajemným šelestem listí, poslouchajíce jedině vlastního srdce — ah bude to rozkošný večer. Co tak přemítal pomala kráčeje potkal Tomše. Nemoha se mu vyhnouti, dělal, jakoby ho nevidě.

"Šťastné odpoledne, pane mistře," zaznělo to vedle něho.

"Děkuju," odpověl chladně, ani oči nepozvednuv.

"Což v neděli, pane mistře? — Bude to letos poslední kohout.

"Nevím, podívám se snad."

Tím se rozešli. Mistr se na Tomše nepodíval, ale by jej byl zvláštní dvojsmyslný úsměv na tváři jeho přiměl k přemýšlení. Takto mu ani nenapadlo, že se robem ukryt celou rozmluvu s Mančí slyšel.

Nastala neděle a s ní poslední muzika na Truhláb, která byla jaksi pokyblivým cvátkem, až se neděla rozvedomnost. Někdy spadla zdvojeně o naší pouti [illegible] jako pouzý syn Hejčaru, sto-

OMAHA.

A. SARP,
pomocnice k porodu v Omaze, bydlí 192, roh 12té a Harney ul. vedle lékárny Roedra.

Chceli se vám jako malvaz piva Jděte do hostince Pivoňkova!
roh 7. a Johnson ulice
V OMAHA, NEB.
ČESKÝ STRAVNÍ DŮM,
pouze dva bloky od nádraží a obslouží vás s ochotou
Cestující zvláště se upozorňují, že mimo všeho pohodlí nalezneou tu též spolehlivé porady, zvláště při vyhledávání pozemků.
Franta Pivoňka,
hostinský.

Nejčelnější obuvnický závod!
HENRY DOHLE & CO.
Mají nejlepší a největší zásobu
BOT a STŘEVICU
Za zboží se ručí.
Cís. 210 Farnham, mezi 12 a 13 ulicí.
OMAHA, NEB.

Schuyler, Neb.
R. PEŠEK,
zhotovuje všecky práce kovářské pečlivě a k úplné spokojenosti. Tak dobrou a přiměřenou levnou práci nedostanete nikde jinde.
Pozor krajani!
Kdo chce dobré pivo píti, k Janečkovi musí jíti;
a sice do
Schuyler, Colfax Co. Neb.
Mohu ctěnému obecenstvu posloužiti s pivem jako malvaz, s dobrými doutníky, dobrou českou stravou a čistou postelí. Můj nově vystavěný hostinec jest prostranný a jeden z nejpohodlnějších na západě. Pro ukrácení chvíle stojí kulečník a rozličné jiné hry a pro potahy velkolepých rolníků teplé stáje k dispozici.
S úctou JAN JANEČEK
(236r5) hostinský.

CURRY & CO.
prodávají
zboží střižné, Groceric, boty, střevíce atd. levnější než kdokoliv jiný a platí nejvyšší ceny za máslo vejce atd.
Čechy ohlouží ochotně
Jan F. Sobeta.
český clerk.

Jellison a Miller,
prodávají zboží železné všeho druhu, kamna atd. a jsou jednatelové pro následující stroje:
NOVE MANNY A KIRBY
sekací stroje
ADAMS & FRENCH,
dvouválečky.
NEBRASKA CITY, pásky.
ORVIS & DIKON, pásky.
BAIN, vozy.
Hrábě cvičovačky atd. atd.
K. P. ROHMAN
český clerk.
SCHUYLER, . . NEB.

Sev.německý Lloyd
Pravidelná přímá
PAROPLAVBA
mezi
Bremen a New Yorkem
přes Southampton
Expediční Čtvrtě jsou ustanovení:
Z Bremen
každou sobotu
ze Southampton
každou sobotu
z New Yorku
na každou sobotu
POŠTU SPOJENÝCH STÁTŮ
Ceny převození:
z Bremen do New Yorku:
I. Kajuta, kotvící mezi 60 a 100 dolary
II. Kajuta, kotvící mezi 40 a 50 dolary
III. Kajuta, kotvící mezi 25 a 30 dolary
Mezipaluba, kotvící mezi 18 a 20 dolary
z New Yorku do Bremen, Londýna, Havru a Southampton:
I. Kajuta, kotvící mezi 60 a 100 dolary
II. Kajuta, kotvící mezi 40 a 50 dolary
III. Kajuta, kotvící mezi 25 a 30 dolary
Mezipaluba, kotvící mezi 18 a 20 dolary
Do Bremen a z Bremen do New Yorku:
I. Kajuta, kotvící mezi 60 a 100 dolary
II. Kajuta, kotvící mezi 40 a 50 dolary
III. Kajuta, kotvící mezi 25 a 30 dolary
Mezipaluba, kotvící mezi 18 a 20 dolary
Vše se stravou. Děti od 1 do 10 roků polovici.
Cena přeplavě do Bremen, Hamburg, Antverp, Amsterdamu, Rotterdamu, Southampton, Hall a Londýna, obraťte se na
OELRICHS & Comp.
No. 2 Bowling Green, New York.
Podrobnosti v Omaze
Caldwell Hamilton & Co.
August Weiss.

Chicago a Northwestern draha,
oblíbená cesta z
OMAHA
CHICAGO A NA VÝCHOD!
a to
jediná přímá cesta
do
Waterloo, Fort Dodge, Dubuque, La Crosse, Prairie Du Chien, Winona, St. Paul, Duluth, Janesville, Kenosha, Green Bay, Racine, Steven's Point, Watertown, Oshkosh, Fond Du Lac, Madison a Milwaukee.
Jest nejkratší a nejlepší hlavní trať do všech částí Nebraska, Wyoming, Utah, Idaho, Kalifornie, Oregonu, Washington, Montana, Colorado, Nevada, Black Hills, Indian Territory, Texas, Mexiko, Arizona, Nové Mexiko, Kansas, Missouri, Iowa, Illinois, Wisconsin, Michigan, Minnesota, Dakota, Nebraska